

Обраћање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на конференцији „Срби и Албанци – којим путем даље?“ која је одржана данас у Београду:

„Поштовани учесници,
Даме и господо,

Представља ми велико задовољство што могу да вас поздравим на данашњем скупу, чија је правовремена и веома актуелна тема „Срби и Албанци – којим путем даље“ од есенцијалне важности за нашу заједничку прошлост, садашњост и, разуме се, будућност за коју верујемо да ће бити изграђена на здравим и битно другачијим основама. У времену у којем живимо, али и у периоду који је непосредно пред нама, однос српског и албанског народа јесте и биће мерило успешности читавог региона, а рекао бих и Европе, у дуготрајном процесу помирења, превазилажења постојећих разлика и успостављања међусобног поверења. Историја нас по ко зна који пут ставља пред својеврстан изазов, да ли смо спремни да одлучно, мудро и храбро направимо искорак, упркос међународној клими и окружењу који никада неће бити апсолутно повољни по обе стране подједнако, уважавајући, с друге стране, осетљивост теме и сентименте оба народа.

Најпре, да би правилно тумачили одређене друштвене процесе и појаве, нарочито оне комплексне као што су релације две велике етничке групе на Балкану, чији су токови кретања и мењања били такви да су последњих деценија задирали у суштину међународних односа и њених главних актера, морамо прво јасно и прецизно да одредимо на којим позицијама се налази Србија и српски народ.

Као и код других народа, код Срба је у историји био присутан сталан и мукотрпан напор да се очува национални, верски и културни идентитет, као што је то и сада случај. За нас је неупитно да су на Косову и Метохији наша очевина и дедовина, да су тамо корени српске државности, културе и духовности, да је ту душа нашег народа и његовог постојања. Као неумољив и величанствен доказ, данас са помешаним осећањем поноса и туге наводимо многе сакралне објекте и светиње - српске цркве и манастире, који су због свог општег цивилизацијског значаја под заштитом Унеска. Дуга и често турбулентна

историја Србије, наша културна баштина, традиција, обичаји, православна вера и начин живота, неодвојиво су везани за Косово и Метохију, где живи и албански народ, изван своје матичне државе. Заправо, не постоји народ на Балкану чији је животни простор омеђен искључиво границама своје матичне државе.

Традиција Србије је одувек била демократска. Посматрано у историјској перспективи, Србија је врло рано постала мултикултурална и мултиконфесионална земља са многобројним националним заједницама, укључујући албанску. Иако смо блиски народи у много чему, живели смо и живимо заједно, суседи смо, вишевековни односи су пролазили кроз бројне фазе и искушења. Прихватајући различитост, српски народ је након националног ослобођења и стварања модерне српске државе неговао односе са другим националним заједницама у свим државним творевинама на овим просторима у 19. и 20. веку. Нажалост, услед великих тензија у време распада Југославије, српско-албански односи су добили конфликтну димензију, са снажно израженим сепаратизмом, у новој геополитичкој констелацији снага интензивно подупретим од стране спољашњих фактора. Као основни проблем, који се касније показао у свом апсурду, лежи чињеница да је наша држава увек више водила рачуна о мултиетничком друштву у Србији, укључујући наравно Косово и Метохију, док се албанска национална мањина усредсредила на решавање свог већ решеног националног питања на територији Србије. У околностима које су уследиле, оличене сукобима и непомирљивим разликама у погледу узрока и начина решавања нагомиланих проблема, оба народа, и српски и албански, морају да извуку историјске поуке. Верујемо да ће управо те поуке о бесмислу сукоба, уз много мудрији и рационалнији приступ, највише допринети јачању не политичких, већ оних народних и обичних људских веза, које када се једном успоставе трају дуже од сваке политике.

Драги пријатељи,

Позиција Владе и председника Републике Србије је врло транспарентна и уперена је на постизање врхунског циља - активног и прогресивног деловања у правцу очувања и промовисања мира и стабилности. Чврсто смо опредељени да заједнички радимо са свим заинтересованим странама, спремни смо да разговарамо о свим питањима како би се омогућио свестрани напредак. Сматрамо да је свим народима и заједницама потребан мир и стабилност у региону и њихов убрзани економски опоравак. Стога је настојање Србије да се заједно са другим земљама што скорије интегрише у ЕУ. Зато је Србија успоставила највише европске стандарде у погледу уживања разноврсних права мањина.

Резултат нашег постављања је профилисање Србије као одговорног, поузданог и предвидивог партнера у међународној заједници, спремног да учествује у свим разговорима, на регионалним, европским и светским форумима о различитим темама, а нарочито о оним од непосредног интереса за нашу земљу – Косову и Метохији. Не смемо да дозволимо себи луксуз да останемо неми или по страни, а да нам други решавају судбину. Србија мора да буде кључни актер у стварима које се ње тичу, јер само тако може да заступа и брани своје националне интересе, своја легална и легитимна права. Учешће Србије у разговорима није нимало лако, пуно је отпора и непредвидивих препрека, (чак и уцена). Међутим, поента и није у проналажењу брзих и лаких решења, у стихијском препуштању или прихватању минимализма. Велики немачки књижевник Гете је

лепо уочио законитост – тешкоће расту, што се човек више приближава циљу.

Опште је позната чињеница да је основни камен спотицања између Срба и Албанаца питање Косова и Метохије. Сматрамо да је пут дијалога императив у тражењу решења за све проблеме и конфликте. Србија своју спремност да учествује у разговорима манифестује увек и свуда, константно обнављајући напоре да у поступку медијације ЕУ дође до компромиса са албанском заједницом на Косову и Метохији. Такође, вођени чврстим уверењем да је само трајно и одрживо решење предуслов напретка Србије и нашег региона, покренули смо унутрашњи дијалог о Косову и Метохији. Отварање унутрашњег дијалога израз је великог демократског капацитета нашег друштва, као и потребе тражења адекватног решења уз избегавање фрагментиране позиције. Зато сврха унутрашњег дијалога није долажење до простог збира различитих идеја и погледа, већ шанса за сагледавање читавог спектра могућих солуција и кристалисања ставова наше земље. Последично, унутрашњи дијалог је довео до пораста кредибилитета Србије у европским и светским оквирима.

Када је реч о разговорима у Бриселу, Србија има довољно политичког сензибилитета да осети моменат решавања питања Косова и Метохије и да сву своју енергију и снагу уложи у правцу постизања компромиса, како се не би пропустила историјска прилика за договор са албанском заједницом. Београд се снажно залаже за дијалог са Приштином, сматрајући да преговарачки процес нема алтернативу. За разлику од неких наших западних партнера, не гледамо на питање Косова и Метохије као на решену ствар, већ да се само кроз дијалог може доћи до решења. Приоритет деловања Србије представља опстанак и поштовање права српске заједнице, њен економски развој, очување културне баштине и имовине Српске православне цркве на Косову и Метохији.

Иако многи процеси представљају историјско наслеђе, морамо да истакнемо да досадашњи резултати дијалога у Бриселу нису задовољавајући, као и да су стално праћени новим тензијама албанске заједнице на Косову и Метохији. Тежња Београда за договором јесте искрена и мотивисана вредностима које делимо са Европом и светом, али нећемо дозволити да нас неко понижава и руши. Након пет година, процес дијалога у Бриселу се поред периодичних помака, али без корених промена и суштинског напретка, налази пред старим изазовима, како испунити договорено. Политика представника албанске заједнице на Косову и Метохији делује поприлично резистентна на утицаје са стране, којих ни нема у довољној мери. Упориште налази у прећутној, а понекад и отвореној подршци одређених сила. Одсуство искрене жеље за постизањем компромиса и трајног решења релативизују уложене напоре наше стране, а бремене одговорности подједнако ће делити и међународна заједница, некад чињењем, а некад нечињењем. Независно од овог, Београд је своју отвореност за разговоре показао и показаће увек када друга страна хоће да седне за преговарачки сто.

С друге стране, активност Србије на дипломатском плану која доводи до тога да све већи број земаља повлачи признање тзв. Косова, је одраз нашег права и обавезе да у билатералним односима са другим државама штитимо своје сопствене интересе и афирмишемо поштовање норми међународног права.

Поштовани пријатељи,

Није никаква тајна да су односи Србије са Албанијом дугорочно оптерећени због става те земље према Косову и Метохији, односно њене отворене подршке ЈПНК. Међутим, веома је важно истаћи да Република Србија континуирано, а посебно у периоду од 2014. године до данас, манифестује спремност и жељу за унапређење односа са Албанијом.

Србија је заинтересована за блиску сарадњу у области ЕУ интеграција са Албанијом, а спремност да подели искуства из свог процеса преговора потврђује и то што је иницирала закључивање Меморандума о сарадњи у овој области. Логично је и очекивано, да се Србија и Албанија међусобно подржавају пред институцијама ЕУ, укључујући и њене најутицајније чланице.

Значајан неискоришћен потенцијал за заједнички наступ Србије и Албаније постоји у области регионалне сарадње, где посебно место има сарадња у оквиру Берлинског процеса. Интензивирање регионалне сарадње – како оне везане за економско повезивање, пре свега у области саобраћајне и енергетске инфраструктуре, тако и оне које је фокусирана на сарадњу генерација које су у мањој мери оптерећене баластом прошлости, ствара амбијент који препознаје дијалог као начин за решавање спорова.

Када је реч о сарадњи у економској сфери, осим повећања робне размене коју у значајној мери олакшава чланство две државе у СЕФТА, треба имати у виду значајне неискоришћене потенцијале у конкретним областима, пољопривреди, туризму и телекомуникацијама. У том смислу, евидентан је одређени помак - размена посета ресорних министара, потписивање споразума о сарадњи и сл. Успостављена је и сарадња привредних комора две државе, како на билатералном, тако и регионалном нивоу, под „капом“ Берлинског процеса.

Јачање политичког дијалога и контаката је од непроцењивог значаја, будући да су наслеђени проблеми на релацији Београд-Тирана, односно Београд-Приштина веома озбиљни и тешки. Још једном бих поновио да се Србија залаже за дијалог, који видимо као европску тековину, где је једино решење прихватљиво за све заинтересоване стране претпоставка да то решење буде и одрживо. Оцењујемо да би то могло да допринесе стварању повољније укупне климе у региону, а тиме и да олакша решавање наслеђених питања са суседима.

Поштовани пријатељи,

Поздрављам организацију оваквих и сличних конференција, које перципирамо као отворене форуме за разговоре, изношење идеја и размену мишљења, на којима стручна, али и шира јавност у Србији и ван ње може да учествује и допринесе бољем разумевању актуелног тренутка. Такође, задовољни смо због учешћа угледних албанских представника и гостију из иностранства, јер овакви разговори и контакти доприносе повезивању и остављају позитивну слику код обичних људи, Срба и Албанаца о односима два народа у коме национални, верски и политички моменат не би требало да буде опредељујући, али је свакако значајан као израз цивилизацијског и културног идентитета два народа, његових сличности и разлика.

Хвала организаторима на позиву и желим вам свима успешан и срећан рад."